

Devlet kitapları mütedavil sermayesi hakkındaki 2133 sayılı Kanunun 2 nci maddesine bir fıkra ile aynı kanuna muvakkat bir madde eklenmesine dair kanun lâyihası ve Maarif ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/74)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71-133/1752

18. V. 1955

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Devlet kitapları mütedavil sermayesi hakkındaki 2133 sayılı Kanunun 2 nci maddesine bir fıkra ile aynı kanuna muvakkat bir madde eklenmesi hakkında Maarif Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 14. V. 1955 tarihinde kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

1. IV. 1933 tarihli ve 2133 sayılı Kanunla kurulan ve Maarif Vekâletinin neşriyat programını tahakkuk ettirmeye çalışan Devlet kitapları mütedavil sermayesi ile, tek kitap sistemini kaldıran 5429 sayılı Kanunun neşri tarihine kadar, üniversite hariç, her dereceli okulların ders kitapları, memleket ihtiyacı göz önünde tutularak, muntazam bir şekilde bastırılmış, bunun yanıbaşında Türk, İslâm, Sanat ansiklopedileri ile çeşitli periyodik eserlerin neşrine devam olunmuş, birçok ilmi, edebî ve sanat eserleri bastırıldığı gibi çeşitli konuları ihtiva eden ilim, sanat, meslek mecmuaları çıkarılmış, 1940 yılından 1953 yılı sonuna kadar dünya edebiyatından 833 cilt kitap dilimize çevrilerek Millî Kütüphanemize kazandırılmış, iki yıl önce alınan bir kararla da öğretmenlerin meslek ve kültür hayatında her zaman istifade edebilecekleri kitapların «Öğretmen meslek kitapları serisi» adı altında neşrine başlanmıştır. Ayrıca, ilim, sanat ve edebiyat sahasında tanınmış eski Türk büyüklerinin eserlerinin «Türk kültür eserleri» adı ile neşri için gerekli hazırlıklara girişilmiş, bunlardan bir kısmı da hazırlanmış, fakat baskı işlerine henüz başlanmamıştır. Bu arada ilk ve orta dereceli okulların - dış memleketlerden getirilmesi çeşitli güçlüklerle yol açan ve fazla dövize ihtiyaç gösteren - tarih, coğrafya, tabiat levhalarıyle haritaları gibi çeşitli ders vasıtalarının, Devlet kitapları mütedavil sermayesinden istifade edilmek suretiyle Maarif Basımevinde bastırılarak bütün okullarımıza ihtiyaçları nispetinde gönderilmesi uygun görülmüştür.

5429 sayılı Kanun okul ders kitaplarını serbest basıma bıraktıktan sonra mütedavil sermaye ile ancak ilkokulların Türkçe derslerine mahsus okuma kitaplarının; baskı miktarı az, kâr haddi pek mahdud olduğu için şahıslar tarafından bastırılmayan ticaret, sanat ve ilköğretmen okullarına ait ders kitaplarının baskılarına devam olunmuştur.

1953 bütçe yılı içinde Devlet kitapları mütedavil sermayesinden satış fiyatı itibariyle 1 432 390 liralık okul ders kitabı, 456 275 liralık ilmi (periyodikler dâhil), 203 228 liralık klâsik olmak üzere 2 091 055 liralık eser basılmış, buna mukabil eski yıllardan merkez depolarında ve yayın evlerinde mevcut bulunan ilmi, klâsik eserlerle okul kitaplarından 2 158 500 liralık satış yapılmıştır. Bu satış bedelinden maliyet, iskonto ve işletme masrafları tutarı 1 641 294 lira çıkarıldıktan sonra 1953 yılı sonunda ilk defa olarak 497 294 liralık bir gelir fazlası ile karşılanmıştır.

Halen bu gelir fazlasının 407 294 lirası okul ders kitapları dışındaki neşriyatımızın baskısı için sarf edilmiş, 90 000 lirası nakit olarak bulunmaktadır.

Okul ders kitapları dışındaki neşriyat satışlarının zamana mütevakıf oluşu; (okul ders kitaplarının serbest basıma bırakılması üzerine, maliyetleri itibariyle baskılarına vekâletimizce devamı zaruri görülen bir kısım okul kitabından temin edilen yıllık gelirin azlığı; memleket kültürünün inkişafı bakımından büyük bir ehemmiyet arz eden umumi neşriyat programımızın tatbikini, işletme masraflarında geniş ölçüde yapılan azaltmalara rağmen, pek ziyade güçleştirmiş bulunmaktadır. Neşriyatımızın bundan önceki tempo ile yürütülebilmesi için sermayenin tezyidine ihtiyaç vardır. Bunun için, mütedavil sermayenin hesap yılları sonunda tahakkuk edecek kârının sermayeye katılmasını zaruri görmekteyiz.)

1933 yılında 134 366 lira 52 kuruşla kurulmuş olan Devlet kitapları mütedavil sermayesinin, 1953 bütçe yılı başında ambarlarında, satış fiyatı itibariyle 5 713 015,14 liralık kitap ve banka-daki hesabında da 224 412,23 lirası bulunmakta idi. Bu rakamlar, sermayenin günden güne nasıl inkişaf ettiğini ve Maarif Vekâletinin memleket ihtiyacını karşılamak için yaptığı neşriyatın vüsatini göstermektedir.

Kanun lâiyhası, bu müessesenin hizmetlerinin aynı vüsatte ve süratte devamını mümkün kılmak için hazırlanmıştır.

Maarif Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maarif Encümeni

Esas No : 1/74

Karar No : 12

22 . II . 1958

Yüksek Reisliğe

Encümenimize havale buyurulan «Devlet kitapları mütedavil sermayesi hakkındaki 2133 sayılı Kanunun 2 nci maddesine bir fıkra ile aynı kanuna muvakkat bir madde eklenmesine dair kanun lâiyhası» üzerinde, Maarif ve Maliye Vekâletleri mümessillerinin de huzuriyle gerekli müzakereler yapıldı :

İlkokulların ders kitaplarının mühim bir kısmı, Türk İslâm ve Sanat ansiklopedileri, birçok ilmi, edebi ve sanat eserleri, ilim, sanat ve meslek mecmuaları, dünya edebiyatından dilimize çevrilmiş 833 aded kitap, öğretmen meslek kitapları serisi, ilk ve ortaokul tarih - coğrafya, tabiat bilgisi levhaları ve ders vasıtaları, Devlet kitapları mütedavil sermayesinden istifade edilerek Maarif Basımevinde bastırılmış ve bütün okullara dağıtılmış veya satış yapılmış ol-

duğu ve fakat bu neşriyat satışlarının zamana mütevakıf bulunduğu, okul ders kitaplarının serbest basıma bırakılması üzerine, maliyetleri itibariyle baskılarına Vekâletçe devamı zaruri görülen bir kısım okul kitabından temin edilen yıllık gelirin azlığı, memleket kültürünün inkişafı bakımından büyük bir ehemmiyet arz eden umumi neşriyat programının tatbikini, işletme masraflarında geniş ölçüde yapılan azaltmalara rağmen, pek ziyade güçleştirmiş bulunduğu; neşriyatımızın bundan önceki tempo ile yürütülebilmesi için sermayenin tezyidine ihtiyaç hâsıl olduğu; bunun için, mütedavil sermayenin hesap yılları sonunda tahakkuk edecek kârının katılmasının zaruri olduğu anlaşıldığından, kanun lâiyhası, encümenimizce aynen ve ittifakla kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Encümenine sevk edilmek üzere Yüksek Reisliğe saygı ile sunulur.

Maarif Encümeni Reisi	M. M.
Rize	Kayseri
A. Morgül	S. Hacıpaşaoğlu
Kâtip	
İçel	Adana
S. Göknaar	M. Geçioğlu

Ankara	Bolu
Ü. Elli	Z. Danaşman
Afyon	Bursa
O. Köktan	H. Ülman
İstanbul	İstanbul
M. F. Gürtunca	A. Hacopulos
Konya	Maraş
H. A. Keymen	H. Gürün
Muş	Trabzon
G. Emre	M. R. Tarakçıoğlu

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

Esas No. : 1/74

Karar No. : 127

3 . VI . 1959

Yüksek Reisliğe

Devlet kitapları mütedavil sermayesi hakkındaki 2133 sayılı Kanununun 2 nci maddesine bir fıkra ile aynı kanuna muvakkat bir madde eklenmesi hakkında Maarif Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise arzı İcra Vekilleri Heyetince kararlaştırılıp Başvekâletin 18.V.1955 tarihli ve 71-133/1752 sayılı Tezkeresiyle gönderilen ve geçen devrei intihabiyede hükümsüz kalmış olup ihyası Hükümet tarafından talep edilerek Maarif ve Bütçe Encümenlerine havale olunan kanun lâyihası, Maarif Encümeni mazbatasıyla birlikte Encümenimize havale edilmiş olmakla Maliye Vekâleti mümesili hazır olduğu halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâyihası, gerekçesinde mufassalan arz ve izah edilen mucip sebeplere istinaden Devlet kitapları mütedavil sermayesi hakkındaki 2133 sayılı Kanunun ikinci maddesine, mütedavil sermaye miktarının tezyidi ve her yıl sonunda elde edilecek kârların sermayeye ilâvesi hakkında bir fıkra eklenmesini ve mezkûr kanuna muvakkat bir madde ilâvesi ile 1952 malî yılı başından itibaren devam edegelmekte olan muamelelerin de bu kanunun şumulü dairesinde ifasını temin maksadiyle ihzar ve sevk edilmiş bulunmaktadır.

Lâyiha üzerinde Encümenimizde cereyan eden müzakere neticesinde, lâyihamın Meclisi Âliye sevki tarihi olan 1955 yılından itibaren kâğıt ve malzeme fiyatlarında ve işçilikte vu-

kubulan ayarlamalar ile talebeler için ucuz defter basılması ve Devlet Malzeme Ofisi kanalıyla getirilen kalemlerin ucuz bedellerle talebelere intikali zarureti karşısında lâyihada teklif olunan miktarın kifayetsizliği göz önünde bulundurularak mütedavil sermayenin hesap yılları sonunda tahakkuk edecek kârlarının sermayeye katılması ve bu cihetin 1952 malî yılı başından itibaren devam edegelmekte olan muamelelere de teşmili muvacehesinde döner sermaye miktarının (15) milyon liraya iblâğı kabul edilmek suretiyle lâyiha Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

Kanun lâyihası, Umumi Heyetin tasvibine az edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Bütçe Encümeni

Reis V.	Mazbata M.	Kâtip
Muğla	İzmir	Diyarbakır
N. Özsan	B. Bilgin	M. H. Ünal
Artvin	Balıkesir	Çorum
H. Çeltikcioğlu	M. H. Timurtaş	H. Bulgurulu
Çorum	Denizli	Edirne
Y. Gürsel	A. R. Karaca	M. Sarol
İsparta	İstanbul	İstanbul
T. Tırlı	N. Kırşan	İ. Sevel
İstanbul	İzmir	Konya
N. N. Yücel	D. Akbel	M. Bağrıaçık
Nevşehir	Rize	Siiird
N. Önder	İ. Akçal	M. D. Süalp
Sinob	Yozgad	Zonguldak
Ö. Özen	T. Alpay	H. Timur

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Devlet kitapları mütedavil sermayesi hakkında-ki 2133 sayılı Kanununun 2 nci maddesine bir fıkra ile aynı kanuna muvakkat bir madde eklenmesine dair kanun lâiyhası

MADDE 1. — 1 Nisan 1933 tarih ve 2133 sayılı Kanununun 2 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Devlet kitapları mütedavil sermayesinin bir yıl içindeki yayın faaliyeti bir bütün olarak hesabedilir. Sermaye yekûnu 6 milyon liraya bâliğ oluncaya kadar her yıl sonunda elde edilecek kârlar sermayeye ilâve olunur.

MUVAKKAT MADDE — Bu kanunun hükümü Devlet kitapları mütedavil sermayesinin 1952 malî yılı başından itibaren devam edegelmekte olan muamelelerine de şâmilidir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve Maarif vekilleri memurdur.

14 . V . 1955

Başvekil ve Hariciye V. V. <i>A. Menderes</i>	Devlet Vekili Başvekil Yardımcısı
Devlet Vekili <i>M. Sarol</i>	Devlet Vekili <i>O. Kapani</i>
Devlet Vekili <i>F. Köprülü</i>	Adliye Vekili <i>O. Ş. Çiçekdağ</i>
Millî Müdafaa Vekili <i>E. Menderes</i>	Dahiliye Vekili <i>N. Gedik</i>
Hariciye Vekili	Maliye Vekili <i>H. Polatkan</i>
Maarif Vekili <i>C. Yardımcı</i>	Nafia Vekili <i>K. Zeytinoğlu</i>
İkt. ve Ticaret Vekili <i>S. Yırcalı</i>	Sth. ve İğ. Mua. Vekili <i>Dr. B. Uz</i>
Güm. ve İnh. Vekili <i>E. Kalafat</i>	Ziraat Vekili <i>N. Ökmen</i>
Münakalât Vekili <i>M. Çavuşoğlu</i>	Çalışma Vekili <i>H. Erkmén</i>
İşletmeler Vekili <i>S. Ağaoğlu</i>	

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Devlet kitapları mütedavil sermayesi hakkında-ki 2133 sayılı Kanununun 2 nci maddesine bir fıkra ile aynı kanuna muvakkat bir madde eklenmesine dair kanun lâiyhası

MADDE 1. — 1 Nisan 1933 tarihli ve 2133 sayılı Kanununun 2 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Devlet kitapları mütedavil sermayesinin bir yıl içindeki yayın faaliyeti bir bütün olarak hesabedilir. Sermaye yekûnu (15) milyon liraya bâliğ oluncaya kadar her yıl sonunda elde edilecek kârlar sermayeye ilâve olunur.

MUVAKKAT MADDE — Hükümetin muvakkat maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.